

Tazatel pro sběratele národopisného materiálu.

Ze lonská jubilejní výstava vynikla *národohospodářským* obsahem a vzornou úpravou, a že světu podala důkaz o průmyslovém důvtipu Čechů a jejich dovednosti ve všech oborech práce, všeobecně se uznává, ale také zároveň se očekává, že i nově projektovaná výstava *národopisná* svým způsobem důstojnou bude její nástupkyní. Že totiž národ českoslovanský stejně pilně k tomu se přičiní, aby uspokojila výstava na rok 1894. ustanovená v *národopisném* ohledu, jako uspokojila minulá výstava v ohledu *národohospodářském*.

Výstava národopisná pořádá se za tím účelem, aby tam zřejmým učiněn byl *všecken* život bývalý a nynější lidu českoslovanského na vlastní jeho poučení a sebepoznání, a aby tam i jiní národové na vlastní oči mohli se přesvědčiti o schopnostech a vlastnostech národa našeho, jak sám duševně se vyvíjel a rostl, a co zdolil v kulturním ohledu svérázného a původního ve prospěch člověčenstva.

Výstavy té zúčastní se tudíž také naše Morava. Jest to země, o níž se pravilo, že „co kraj to zvláštní kraj“ a kde v každém téměř okršku jiné zvyky a života způsoby se objevovaly, aneb ještě objevují a kde množství krásných a velebných příznaků národních i mluvy českoslovanské se zachovalo, aneb v paměti starších osob se udržuje.

Aby se mohla rozmanitost tato v mravu a v pořizování domácnosti, v obcování pospolitém a ve všelikém užitečném působení našich předků na výstavě národopisné úplně a věrně znázorniti i vyjádřiti, jest potřebí, aby celý národ, tedy mužové i ženy, se účastnili sbírání národopisného materiálu, i hledali ho a pátrali a poptávali se po něm v každé osadě, ba pokud možno snad i v každé rodině zvlášť. Jelikož však jest to práce neobvyklá, svým způsobem nová, nemohli by se jí snad mnozí podjati s výsledkem žádoucím, kdyby se jim neposkytlo vhodného návodu; proto postaral se výbor Vlasteneckého muzea v Olomouci o návod takový ve způsobu tazatele, který látku národopisnou sice naprosto nevyčerpává, ale přece vydatnou bude pomůckou, která u sbírání národopisného materiálu sběratelé mají si počínati.

Všichni uvědomělí vlastenci a vlastenky žádají se proto snažně, aby jemu laskavou pozornost věnovali a ochotně přiložili rukou svých k dílu, jež jest tak důležité a pro nás tak významno, že by jemu každá druhá práce na čas měla ustoupiti.

Jest žádoucnó, aby se pátralo:

1. Z jakých částí skládala se v dřívějších dobách selská usedlost, pokud se týče obydlí hospodářova i s výměnkem a čeládkou a pokud se týče stavení potřebných k polnímu hospodaření, chovu dobytka, drůbeže atd.? — Všechny částky buďtež co nejzevrubněji vyjmenovány (svými původními názvy) a je-li v obci nějaká starší svérázná usedlost, budiž správně okreslena a všechny vnitřní její prostory naznačeny a vyměřeny.
2. Jakého stavivá užívalo se dřívě? Dřeva, kamene či cihel aneb byly zdi pýchovány?
3. Mívala stavení lomenice? — Zachovaly-li se někde vyřezávané, buďtež okresleny.
4. Nenalezly se někde staré základy, když se stavělo?
5. Nepřišlo se na některé starožitnosti hliněné, na bronzy, na kosti atd? Kam se poděly?
6. Nepřišlo se na nějaké jámy tak zv. lochy? Co si o nich lid vykládá? Netáhnou se k nějaké vodě, studánce?
7. Kdo stavěl dřívě? Byli zvláštní stavitelé?
8. Jak bývala stavení ozdobena? Býval u nich žudr?
9. Nebývaly vrata aneb dvěře také ozdobeny? A jak? Není někde ještě taková památka zachována? — Je-li, jest žádoucnó, aby se okreslila a jmenovala osoba, která věc pracovala. Totěž platí o klikách a jiných zámečnických neb kovářských pracích.
10. Jaké bývaly střechy?
11. Jaké bylo vnitřní zařízení hospodářova příbytku? Jakým způsobem byl vyzdoben? Malováním, řezbářskou prací?
12. Jaký byl strop?
13. Na kterém místě stál stůl? Kde lože, kde lávky, kde truhly a jiný nábytek?
14. Jak bylo lože upraveno a ozdobeno?
15. Nemá někdo nějaký starý malovaný aneb jinak ozdobený kus nábytku?
16. Byl příbytek vyzdoben také obrazy? Jakými a kde visely? Od-kud byly? Kde byli malíři, kteří je pracovali? Na čem byly malovány?
17. Má někdo takové staré obrazy?
18. Kde bývaly umístěny ozdobnější nádoby, jako malované talíře, misky, sklenice, džbánky atd.? Nemá někdo takové staré nádoby?
19. Jaká bývala kamna? Nebývala též zdobně pracována? Nezachovaly se někde alespoň jednotlivé kachle z nich?
20. Čemu říkalo se na peci a k čemu užívalo se toho místa?
21. Čemu se říkalo petýlek a čemu sopouch? Vyváděl se nečistý vzduch ze světnic jen sopouchem?
22. Nesloužil témuž účelu též otvor ve stropě, který býval na hůře deskou přiklopen, jíž bylo možno dle potřeby pošinouiti? Či bylo ještě jiným způsobem o provětrání příbytku postaráno?
23. Nepamatuje se nikdo, jaká bývala okna než se sklem zasklívala?
24. Nezastupovala sklo v některých případech až do průhlednosti oškrabaná rohovina?
25. Není někde takový předmět zachován, na př. svítlna?
26. Při jakém světle pracovalo se večerní dobou?
27. Jak rozžihali lidé, než byly známy sirky a snad než bylo užíváno troudu?

28. Kolikerého druhu byly v domě komory? Nač byly? Jak byly upraveny a kde? Nenazývaly se také lomenicemi?
29. Co ukládalo se do takových komor?
30. Co se vyrozumívало slovem skryš (skrejš)?
31. Kde bývala kuchyň za dřívějších dob? Jak byla zařízena? Jaké bylo kuchyňské náčiní, jak se nazývalo a kde se ukládalo?
32. Jakých nástrojů užívali k topení a vaření, jako videl, lopat a p.? A jak se nazývaly?
33. Co se ukládalo na hůrách (půdách)?
34. Jaké bývaly sklepy a co v nich se ukládalo? Části, ze kterých pozůstávaly, buďtež vyjmenovány.
35. Co se vyrozumívало slovem rampouch?
36. Jaké bývaly studně? Srubové, kamenné aneb jaké? Stavěli je jen studňari? Odkud přicházeli?
37. Jakého způsobu bývaly stáje pro dobytek?
38. Kde chovali drubež? Jak nazývaly se částky takových místností?
39. Kde uchovávalo se obilí?
40. Jak zařízena bývala stodola? A jak nazývaly se jednotlivé její části?
41. Jakého náčiní a jakých nástrojů bylo užíváno v domácnosti a při hospodářství? — Buďtež vesměs zevrubně popsány a pojmenovány i části, z nichž se každý nástroj neb nádoba skládaly.
42. Jak nazývaly se rozličné prostory k hospodářství patřící jako na př. dvůr a t. p.? Čemu říkali náspy, humna a t. d.?
43. Jakého způsobu bývaly ploty či ohrady na př. kolem zahrad? Nesloužily také k uzavření, ba i snad k obraně osady, jako na př. bylo v Senici?
44. Mívali sousedé společnou studni aneb plot?
45. Jakého druhu mívali zahrady, zahrádky a štěpnice? Co se v nich pěstovalo, jaké zeliny, jaké květiny, jaké stromy? Co kladlo se pod stromy, když se zasazovaly?
-
46. Jak započínal se v rodinách den? Jaké písně se zpívaly a jaké modlitby se říkaly?
47. Jaké pobožnosti se konaly před obědem a po obědě? Jaké před večeří a jaké po večeří a před spaním? Kdy chodilo se spat a kdy se vstávalo?
48. Které pobožnosti vykonávaly se společně, které jednotlivě?
49. Započínala každá práce jistou pobožností? Aneb alespoň nějakou zbožnou myšlénkou? A jakou?
50. Kdo ustanovoval práci v hospodářství? Radili se o ní pouze hospodář s hospodyní, aneb byly poradě přítomny také dospělé děti a čeládka?
51. Jakým způsobem se vykazoval na večer každý vykonanou denní práci?
52. Jaké obyčeje zachovávaly se při jídle?
53. Mohl muž dle dřívějších obyčejů sám majetkem vládnouti, aniž dorozuměl se se ženou?
54. Který z obou manželů byl povolanejší k výchově dítek a který za ni odpovědnějším?
55. Jaká práva vykazoval v rodině obyčej staršímu? A jaké povinnosti mladšímu?
56. Jakým způsobem urovnávaly se spory v rodině? Proč nesměly trvati přes západ slunce?

57. Jak se měla čeládka v dřívějších dobách v rodině? Jak chovali se k ní členové rodiny a jak ona k rodině i když ze služby vystoupila?

58. Kdy se najímala a kdy vstupovala do služby čeládka mužská a kdy ženská? Jak dlouho bylo obyčejem vytrvati na jednom místě?

59. Jaké obyčeje byly, když nastupovala čeládka novou službu? Jaké když je propouštěla?

60. Jak se stravovala? Kde jídala, kde spávala? Co dostávala, jakou odměnu a sice na penězích a jinak?

61. Jaký obyčej značilo skládati se na novou či na novousedlí? Zachovává se dosud?

62. Jak odměňovala se práce mlaticů, jak nádenníkův? V jakém poměru stáli mlatici a jisti nádenníci k hospodáři i když bylo po práci?

63. Kdy odcházel a odchází hospodář do výměnku či výměny? V čem pozůstává výměnek?

64. Jak bývali zaopatřováni starý hospodář a hospodyně než nastaly nynější výměnky?

65. Starali se též hospodáři o čeládku na statku prací sešlou? A jak?

66. Kolikrát do roka líčilo se a kdy?

67. V čem pozůstávalo týdenní čištění a uklizení a jak se vykonávalo?

68. Kdy a jak čistili stáje a kurníky?

69. Kdy, kde a jak se právalo? Užívalo se k tomu nějakých nástrojů?

70. Jakým způsobem a jak často čistil se oděv a obuv?

71. Kde se vařilo? Kde se peklo? Kde a jak ukládal se chléb, aby neplesnivěl?

72. Jaké pečivo pekávalo se mimo chléb? Na př. o vánocích, k novému roku a k ostatním významným dobám v roce? Budťež vyjmenovány všechny druhy pečiva i jeho význam.

73. Jaké obyčeje byly při pečení chleba aneb i jiného pečiva?

74. Jaká pořekadla, přísloví neb průpovědi znáte o dáрку Božím?

75. Co vše dávali do pečiva pro lepší chuť než nastal cukr?

76. Jakým způsobem využívali ovoce a jaké? Pouze vařením a sušením?

77. Co dělo se vše při vaření povidel (trnek)?

78. Jaká jídla vůbec se vařila? Jaká v neděli a jaká o těch kterých výročních svátcích, o hodech atd.? Jak se upravovala?

79. Jakých pokrmů požívalo se v postě?

80. Kdy užívalo se másla, sádla, kdy lněného oleje a kdy se ani nemastilo?

81. Jaké nápoje pili se pravidelně a jaké mimořádně a kdo a jak je upravoval?

82. Jakého domácího koření se užívalo?

83. Jaké druhy ovoce pěstovali zvláště? Od které doby se štěpovalo?

84. Kde všude pěstovalo se dříve víno? Jakým způsobem? Byl jakýsi rozdíl mezi pěstováním u nás a v jiných krajinách?

85. Jak bylo obyčejem trestati toho, kdo byl postižen při krádeži hroznů a jak při krádeži ovoce?

86. Jaké zeliny a jaké koření pěstovali dříve a které zvláště v tom kterém místě?

87. Jak přezimovala se zelenina? Kde ukládaly se všeliké druhy zelcniny na zimu a kde jiné potraviny?

88. Co vše se dělo v sešlé usedlosti mimo práci domácí a hospodářskou? Předlo se, tkalo se, šilo, vyšívalo a paličkovalo?

89. Co se při tom dělo? Zpívalo se? Dávaly se hádánky? Kdo je dával? — Račtež pílně, pohádky a hádanky atd. doslovně napsati.
90. Odkud braly ženy vzorky ke tkaní, paličkování a vyšívání?
91. Jakých vzorů užívá se u Vás? Jakých stehů u vyšívání a jak se nazývají? — Bylo by žádoucí, aby se vzorky nakreslily i patřičnými názvy opatřily. Z obvyklých stehů ve Vašem kraji aby se udělal malý vzorníček a opatřil též správnými lidovými názvy. Jsou-li u Vás staré vyšívané předměty, buďtež pro výstavu získány.
92. Kdo barvil přízi, vlnu a hedbavi? Z čeho upravovaly se barvy?
93. Jaký kroj býval u Vás za starodávna a jaký později? Ze kterých částí skládal se úplný kroj za doby letní, zimní a za příčinou velikých svátků a slavností? Z jakých látek se hotovil? Jak se nazývaly?
94. Čím různil se kroj provdaných od neprovdaných? Svobodných od ženatých?
95. Kdo hotovil kroje? Co asi stál za tehdejších časů kroj úplný?
96. Jak upravovala si děvčata vlasy obyčejně, jak v neděli, jak k muzikám aneb když byla droužkami? Čím zdobila si hlavy? Nosila nějaké kovové neb koralové, zrcadélkové ozdoby? Jak nazývaly se ty ozdoby? Pokud možno buďtež pro výstavu získány.
97. Čemu se říkalo pentlík aneb koruna?
98. Co byl vrkoč, co poutec?
99. Čím pokrývaly obyčejně hlavu děvčata, čím ženy a co nosili na hlavě muži?
100. Jak vypadal klobouk mužský a jak býval ozdoben za rozličných příležitostí?
101. Čím zobil se kroj vůbec, ženský a mužský?
102. Nevyšíval se také zlatem, či hedbávím? A jakými barvami? Proč užívalo se tak mnoho barvy žluté?
103. Kde jednali si hedbáví?
104. Jakou obuv nosila ženská, jakou mužská pleť? Nebývala též vyšívána?
105. Jaké byly punčochy?
- Jest žádoucí, aby se v každém okolí složil pro výstavu kroj úplný, aby se poznaly různosti a odchylky krojů těch kterých krajin.
106. Jakého druhu dobytka bývalo dříve třeba v hospodářství? Jak se choval?
107. Užívalo se u Vás koní, volů či krav ke práci polní?
108. Chovali se koně u Vás, či přiháněli se odjinud? Odkud?
109. Dle čeho poznával se zdravý a dle čeho dobytek, který měl tu kterou vadu?
110. Jaké právní obyčeje byly, když prodavač zatajil některou vadu na dobytku?
111. Kdo léčil a jak se léčil dobytek?
112. Jak nazývaly se rozličné nemoci hovězího a vepřového dobytka, jak koní, jak ovcí a jiných domácích zvířat a jak u všeho druhu drůbeže?
113. Jakých rostlinných i jiných léků aneb pověřených prostředků od nich se užívalo?
114. Jak se zachovala hospodyně, když se otelila kráva? Jakých zvyků dbáno? Také při jiných zvířatech?
115. Jak si počínala hospodyně při upravování krmiva pro krávy? Říkala něco?

116. Co činila, aby hodně dojily?
117. Jak cenila se v hospodářství koza? Z jakých jiných příčin chovala se mimo hospodářský její význam?
118. Jaká jména dávala se dobytku?
119. Která zvířata byla zvláště oblíbena?
120. Jaké předsudky panovaly proti některým zvířatům?
121. Jak hubila se zvěř škodlivá?
122. Pěstovalo se u Vás též včelářství? Kdo zvláště je pěstoval? Pohlízel lid na včely jinak než na jiné tvory?
123. Jak se chránily od škůdců? Jak se chovali k nim domácí ve všelikých případech a jak, zemřel-li hospodář neb hospodyně? Ne-naznačovaly také změnu počasí?
124. Co vypravoval si lid o jejich pracovitosti? Jaká pořekadla o nich znáte?
125. Čeho dbala hospodyně a co říkala, když nasazovala slepici neb husu na vejce? Nekladla na vejce neb pod ně nějaké bylinky? A jaké?
126. Co činila, když se mláďata líhla? A jak si počínala, aby se někým neuřkla?
127. Jaké obyčeje byly při zabíjení drůbeže?
128. Jak šetrilo se ptactvo?
129. Pěstovala se někde čížba a jak?
130. Které druhy ptáků směly se chytati?
131. Jakého nářadí a jakých nástrojů užívalo se dříve při tom všem a v hospodářství vůbec? Buďtež poznamenány správné názvy každého nástroje i jeho jednotlivých částí.
132. Kdy zaveden byl u Vás pluh železnák a kdy železné osy na vozy? Není u Vás nějaký starý nástroj? Je-li, jest žádoucí, aby se pro výtavu zabezpečil.
133. Cím se spravovali dříve, když počínali s jarní prací polní? Neměli k tomu ustanoveny jisté významné dni?
134. Co činili hospodáři, když šli z jara poprvé do pole? Co, když začali rozsévati? Jak se modlili, co říkali?
135. Co činil hospodář v jisté dni, když obilí rostlo? Jaké pobožnosti konaly se v poli?
136. Jaká práce byla přiřknuta mužům, jaká ženám?
137. Co se dělo, když šli ženci poprvé žít? Jaké písně zpívali a jaké, když se vraceli z práce?
138. Nebyly při děláni sena také nějaké obyčeje? A jaké?
139. Cose vyrozumívalo slovem pastviska? Kdo měl právo na nich pásti?
140. Kdo pásal koně?
141. Co prováděla chasa při pasení koní? Jaké provozovala hry? Nejezdila také o závod? Aneb nezaměstnávala se též něčím jiným?
142. Neznáte písničky o koních?
143. Nezahájilo a neukončilo se pasení na pastviskách nějakým zvláštním zvykem?
144. Jak slavily se obžinky či dožinky — Buďtež zevrubně popsány i písně a obvyklá říkání napsány.
145. Započínaly práce ve vinohradě též nějakým zvláštním zvykem?
146. Jaké obyčeje byly při zavírání hory před vinobraním? Co se dělo, než se hora otevřela se strany představenstva obecního?
147. Jakým způsobem se otvírala hora a jakým způsobem se provádělo vinobraní?

148. Co vypravuje si lid o lesích? Co bylo kdysi lidem v lese dovoleno a zakázáno?

149. Kdy bylo zvykem káceti v lese stromy a dělati dříví? Nebyly s tím spojeny zvláštní obyčeje?

150. Co vypravuje si lid o hájovných a myslivných? Co o myslivcích?

151. Podle jakých známek n. př. na obloze, na zvíři, na rostlinách atd. předpovídali dlouhou či krátkou, tuhou či mírnou zimu a vůbec počasí po celý rok? Které významné dni znáte, dle nichž se předpovídalo počasí?

152. Dle čeho určovali čas ve dne i v noci, dokud hodin nebylo? Dělo se to v noci dle toho, jak stály hvězdy a dle kterých? A za dne snad pouze dle stínu? A jak?

153. Jak slavili naši předkové neděli v kostele a jak doma?

154. Jaké přípravy konali již v sobotu na neděli? Jaké zábavy byly v obyčeji u starších a jak bavila se mládež v neděli?

155. Jak slavili výroční svátky v chrámě i doma a jak se na ně připravovali?

156. Jakých obyčejů dbali na př. na štědrý večer, na sv. Štěpána, na sv. Jana, o mladátkách, o novém roce, o sv. třech králich, o hromnicích po celý masopust, na ostatky? Proč se říká ostatky?

157. Proč se říká popeleční středě škaredá středa?

158. Jak vedli si naši předkové po celou dobu postní, pokud se týče jídla, pití, oděvu, pobožnosti i všelikého chování, vyjmouc svátek Navštívení panny Marie?

159. Jaké zvláštní obyčeje byly o smrtné neděli, o květné neděli, na zelený čtvrtek, na veliký pátek a jak se připravovali o bílé sobotě na Velikonoční hod Boží?

160. Co znamenaly Ježíškovy matičky? Co víte o nich? Zachovává se u Vás ještě tento obyčej?

161. V čem pozůstávala pomlázka, mrzkut či šlehačka?

162. Proč se šlehal žilou či tatarem?

163. Proč říkali žila, proč tatar?

164. Proč polívali vodou?

165. Proč si dávali malovaná vajíčka? Jak malovala neb rejsovala se vajíčka jindy a jak nyní?

166. Jsou u Vás některé osoby, jež znají malovati vejce po způsobu starém? — Jest žádoucnó, aby se též malovaná vajíčka či kraslice hojně pro výstavu sbírali?

167. Neslavila se též nějakým způsobem mimo chrám bílá neděle?

168. Jaké obyčeje byly o svatodušních svátcích?

169. Co znamenalo honit krále?

170. Co byly královníčky? V čem pozůstávaly tyto obřadné hry? Kdy přestaly? — Jest žádoucnó, aby byly podrobně popsány i všechna při tom obvyklá říkání a písně napsány, vůbec pokud možno znázorněny?

171. Co bylo o sv. Trojici?

172. Co o Božím těle? Jaká moc připisuje se při oltářích svěceným květinám a ratolestím?

173. Co bylo o sv. Janě křtiteli?

174. Co znamenají svatojanské ohně? Co při nich říkali, co zpívali a dělali? A kdy vyšly z obyčeje?

175. Co bylo o sv. Petru a Pavlu? Jaké povídky vypravuje lid o sv. Petru, když chodil po našich krajinách?

176. Co bylo o Nanebevzetí panny Marie?
 177. Co o Andělíčkách strážných?
 178. Co o Narození panny Marie?
 179. Co o Jménu panny Marie?
 180. Jaký význam mělo Pozdvížení kříže? Jak ho dříve slavívali?
 Jaký význam měl a má kříž?
 181. Jaký význam měl sv. Václav na Moravě?
 182. Co se vypravuje o sv. Ludmile?
 183. Od kterého času jsou císařské hody, jak se slaví a jak původní hody?
 184. Jak se slavila dříve památka Všech Svatých a jak dušiček?
 Jak v chrámě, na hřbitově a jak doma?
 185. Co bylo o Neposkvrněném početí panny Marie?
 186. Jaký zvláštní význam mají někteří světci a světice Boží a jak je dříve slavívali n. př. sv. Mikuláše, sv. Lucii, sv. Řehoře, sv. Blažeje, sv. Matěje, sv. Josefa, sv. Medarda, sv. Markétu, sv. Majdalenu, sv. Annu, sv. Cyrilla a Metoděje atd.?
 187. Jaké obyčeje zachovával lid na sv. Lukáše, na sv. Šimona a Juda?
 188. Co říkal o sv. Martinu?
 189. Co vypravoval si o sv. Florianu? — (Prosíme, aby se napsaly veškeré pověsti, pořekadla, přísloví a průpovědi, které k těmto svatým i jiným se vztahují, zejména pokud se týče počasí a takové, jimiž se v hospodářství spravují).
 190. Co vypravuje se o sv. Janu Nepomuckém, co o sv. Dimitriji, patronů pastýřův?
 191. Jaký význam měl sv. Jiří vůbec, a zejména pokud se týče správy obecní?
 192. Jaké obyčeje byly ve křížové dni vedle církevních obřadů?
 193. Kam se chodilo na poutě? Jaké písně zpívaly se jindy a jaké nyní?
 194. Jaký pořádek byl při poutích zachováván?
 195. Kdo byl starší bratr?
 196. Nebyl u Vás spolek literácký?
 197. Komu říkalo se písmák či písmář? Co se o nich vypravovalo?
 198. Nebyl u Vás v obci takový člověk v dřívějších dobách? Jak se nazýval a co se o něm vypravuje?
-
199. Jak pěstovalo se v rodinách zdravotnictví?
 200. Co činilo se na př., když dostal někdo píchání či pchaní?
 Čím ho lid léčil?
 201. Čím léčili bolení zubů, hlavy, žaludku? Jaké léky jsou od toho a jak se připravují?
 202. Co dávalo a dává se od žloutenky, hlavničky, totiž horké nemoci, co od křeče (krče), co od dření, co od průjmu, od zácpy?
 203. Co je námná kost? Jak se zahání? Co se při tom říká?
 204. Co jsou souchotiny? Jak se měří, co se při tom dělá a říká?
 Kdo je měří a čím?
 205. Co jsou ujmy, co psina, co čemer, co střily, co hostec? Jak se neduhy tyto léčí a co se při každém zvlášť říká?
 206. Jak zahání lid bradavice, co při tom koná a říká?
 207. Jak se lidé strhají a čím se napravují?
 208. Co jest vlčí mlha, jak se léčí?

209. Co je lišaj, břed, horaz, oteklna, náčha? Jak se léčily a léčí?
210. Co jsou krtice a jak se léčily?
211. Zná někdo nějaký lék od vztekliny?
212. Co činili lidé, když vymrštil si někdo žilu, vyvrtnul aneb zlámal ruku neb nohu?
213. Co víte o přehlídnutí, uhranutí, uřknutí? Co od toho dělali? Uřknul někdo pohledem a jakým?
214. Jakými zelinkami (jakým kořením) se léčilo, které zelinky byly od té které nemoci?
215. Kdo je hledal? Ve kterou dobu? Zda-li z jara, v létě, na podzim, za rosy v noci, při měsíčku, ze svítání?
216. Říkalo se při sbírání něco? A co?
217. Jak se léky vařily a z čeho masti připravovaly?
218. Kdo učil lidi léčit, léky a masti připravovat? Kdo léčil?
219. Dávali se nemocným pytlíčky, obrázky, haděrečky, amulety (agnosky) aneb podobné na krk? Proč? Co se dává do pytlíčku?
220. Kdy užívá se kafru, kaménku nic, česneku, petržele, hromotřesku, šalviže, černého kořene?
221. Co jest hromový kámen? Jaké neduhy jím lid léčil?
222. Co je zlý vítr? Co se o něm říká, a jak se léčí?
223. Komu se říká náměsíčník? Jak pomáhali od této choroby?
224. Co povídal lid o nemoci té? Pocházela od měsíce?
225. Proč neradi připouštěli náměsíčníka za svědka?
226. Co je padoucí nemoc či paducína? Jak se léčila?
227. Byl člověk jí postižený dle mínění lidu schopen, aby se připustil ke všemu, jako každý druhý člověk?
228. Jak se zaháněly hlísty, škrkavky či červy? Říkalo se při tom něco?
229. Čemu říkal lid můra? Jak povstává a čím ji lid zahání?
230. Jaké povinnosti ukládal obyčej ženám ve stavu požeňnaném?
231. Jak soudilo se o ženě, která povinností těch nedbala?
232. Čeho všeho se musily takové ženy stříci?
233. Co říkal lid o zhlídnutí?
234. Jakými nemocemi stonal lid mimo vyjmenované a jak je léčil? (Prosíme, aby se neopomenuly udati u každé nemoci mimo rostlinné a jiné léky, také prostředky pověrečné, tedy též všechna obvyklá říkání a vše co při takovém léčení se dělo).
-
235. Co se říká, narodí-li se dítě v neděli, na nový rok, v březnu, neb v jiný významný den?
236. Co to znamená, narodí-li se dítě, jak se říká, v košilce?
237. Co soudí lid, narodí-li se dítě s velikou hlavou?
238. Co se říká, narodí-li se se zoubkami aneb s nějakým znamením?
239. Co říká lid, přijde-li dítě mrtvé na svět?
240. Co dávala babička (babka) dítěti do první koupele?
241. Proč se říká babička (bába)?
242. Nebývala ona především povolána, aby znala pověrečné prostředky a sbírala léčivé rostlinky i všelike koření, a aby léčila nemocné?
243. Co jest vínek? Jak vypadá a proč se mu tak říká?
144. Jací volívali se kmotři a co dávali do vinku?
245. Co činili domácí, než se šlo s dítětem ke křtu a co se říkalo?
246. Jaká jména se nejčastěji dětem dávala, dává a jak zní mazlivě?

247. Co se oblékalo dítěti ke křtu, jaké přípravy se děly k němu a co se dělo po něm?
248. Jak se oslavovaly křtiny doma?
249. Kde a jak byl upraven kout?
250. Co jest to boudnice, jak byla vyšita? Kdo má takovou vyšitou plachtu?
251. Kde ukládala matka děfátko?
252. Jaká bývala kolébka? Nevíte, má-li někdo v obci starou malovanou neb vyřezávanou kolébku a kdo?
253. Jak se musila chovati koutnice a co jí vařili?
254. Co nosili jí lidé do kouta? Kdo to přinášel a v čem?
255. Kdy vstávala a vstává koutnice z lůžka? Co smí činiti a co ne?
256. Co se stane, kdyby dříve vyšla, než jest a bylo obyčejem?
257. Jak uspávala matka dítko a jak při tom zpívala? (Žádoucnou, aby noty byly napsány).
258. Jak zabalovaly matky děti a jak je nosily?
259. Jaká bývala chůvka a kdy ji užívaly?
260. Jak se říká rozličným chorobám šestinedělným a dítěte, pokud je u prsou?
261. Jak chorobám dětským vůbec?
262. Jak se léčí a co se při tom říká?
263. Čím se živilo dítě mimo mléko mateřské?
264. Jaké opatření se stalo s dítkem, zemřela-li matka dříve než bylo odstaveno?
265. Co se dávalo šestinedělce do truhly, jaké předměty, jaký šat?
266. Co říká lid a jak soudí o matce, zavraždí-li své dítě?
267. Co jest to dítě podvrženec?
268. Kdo a jaký býval úvod? Co dělo se před a po něm?
269. Jak bývala matka, jak dítě oblečeno, když šly k úvodu?
270. Má někdo úvodní šat, a kdo?
271. Jakou hostinou slavívaly se úvodky? Jaké pokrmy byly nezbytny jako při křtu? Zpívalo se, a co, jaké písně? (Prosíme, aby se napsaly).
272. Jaká říkadla a průpovědky říkaly matky, když učily děti chodit, jísti, aneb když si nimi hrály?
273. Jak trestaly matky malé děti?
274. Komu svěřovala matka dítky, když sama je opatrovati nemohla? Když šla na př. do pole?
275. Kdy, ve kterém věku si začaly děti s druhými dítkami hráti, a jaké byly jejich hry?
276. Jak zaměstnávaly matky dítky než počaly chodit do školy?
277. Kdo je učil a čemu, když nebylo školy?
278. Jaké vyučovací prostředky měli, na př. jaká znaménka, než nastaly číslice?
279. Jaká znáte pravidla, jaká přísloví, pořekadla neb průpovědi, kterými se povzbuzovaly děti k pobožnosti, k pracovitosti a vůbec ke všem ctnostem?
280. Jakých pořekadel užívalo se na výstrahu na př. ode lži neb krádeže atd.?
- (Všechna taková přísloví i pořekadla buďtež laskavě napsána).
281. Jaké pohádky vyprávěly matky malým, později větším dětem?
- Napište je (k vůli dialektu) tak, jak je lid vypravuje.

282. Jak si hrávaly větší děti než dospěly a jaké hry měli chlapani a jaké děvčata? Co při nich říkali a co zpívali?
283. Co činily děti o vánocích, o velikonocích, o svátcích svato-dušních a o ostatcích?
284. Jak koledovaly a co se jim dávalo?
285. Co znamená, chodím na krahuli?
286. Proč chodí děvčata se smrtí? Co při tom říkají? Co jest to smrtolka, jak vypadá a co při tom zpívají?
287. Proč chodí děvčata na smrtnou neděli s maječkem neb stro-mečkem okrášleným výfuky neb výdumky, klebety, obrázky atd.? Co zpívají? — Napište vše i s nápěvem.
288. Co byly královničky či kráلكy? Proč se jim tak říkalo? Proč obcházelý dědinou, zpívaly i tančily? Jaké a které byly jejich tance a jaké zpěvy? — Naznačte a popište vše věrně.
289. Jak byly oblečeny, proč měly královnu a proč vodily ji pod praporem opentlenou? Proč měly vrbové pruty a mávajíce jimi zpívaly? Proč chodila dívka s královnou a říkalo se jí král? Měla takovou ko-runu jako královna či janku z perel na hlavě?
290. Kdo směl chodit s královnou a jmenovati se královničkou? Co dávali jim lidé a co s dary dělaly?
291. Proč nesměli se hoši obřadné té hry účastniti? Která dívka byla vyloučena?
292. Jaké mívaly děti hračky a jaké mají nyní? Znáte raše? — Má-li někdo staré hračky, prosíme, aby je buď daroval aneb alespoň zapůjčil.
293. Kdy smělo děvče aneb hoch vstoupiti mezi dospělou chasu?
294. Jakým způsobem se to dělo? Jak byli od ostatní chasy přijímáni?
295. Jaká napomenutí dávali rodiče dospělým dětem, když připouštěli, aby se účastnili veřejných zábav?
296. Dozírala vždy jen matka k dcerám svým při muzikách?
297. Od které doby nastal obyčej, odbývati taneční muziky za večera místo doby denní?
298. Při jakých hudebních nástrojích tančilo se jindy a při jakých nyní?
299. Jaké hudební nástroje měli za starodávna vůbec? (Jako je na př. kobza, fujara atd.)
300. Hrávali hudebníci za starodávna také dle jistých psaných známének a jaká byla?
301. Jaký význam mělo „kolo“?
302. Co znamenalo vhodit do cymbálu?
303. Kdy, to jest za jakých podmínek [směl si chasník zazpívat písničku, kterou sám složil?
304. Skládala děvčata také písničky?
305. Jak vyzýval a vyzývá chasník děvče k tanci?
306. Smělo si děvče též jíti pro tanečníka? A kdy?
307. Jak dlouho směla býti chasa při muzice jindy a jak dlouho bývá nyní?
308. Kdy a jak se volili stárci a stárky? Jak byli oblečeni a vzdobeni?
309. Jaká měli práva a jaké povinnosti?
310. Jaké zvyky bývaly o hodech a jaké jsou nyní?
311. Jakým způsobem zvala se na hody chasa sousedních osad?
312. Jak byla vítána a zaváděna?

313. Co jest právo aneb ferule a co oháňka?
324. Jak vypadá právo, kdy bylo odevzdáváno a k jakému účelu?
-- Zachovalo-li se někde, prosíme, aby se pro výstavu získalo.
315. Proč stínali o hodech berana?
316. Proč utráceli kohouta a někde káčera?
317. Jakým způsobem se to vše vykonávalo? Kdo to vykonával?
Proč při ubíjení kohouta a káčera zavazovali si oči?
318. Dle jakého zvykového práva domáhala se chasa drůbeže a vůbec všeho, čeho bylo zapotřebí k hostinám o hodech a o ostatečích?
319. Co znamená nyní jíti na řád?
320. Co jedli a pili dříve o hodech a co nyní?
321. Jak hodovali ženatí a hospodyně? Jak dlouho se hodovalo?
322. Proč se staví o hodech májka? Odkud ji brátí měli právo?
Kdo ji stavěl a staví? Kdo ji zdobí? Co se při tom jinak dělo a děje, zpívá se a říká něco neb říkávalo?
323. Jak bývala chasa oblečena k muzice v rozličné dni?

324. Jakým způsobem seznamovali se ženich a nevěsta před námluvami a jakým způsobem dávali na jevo svou náklonnost?
3.5. Jaké následky mělo dle obyčejového práva, když se ženich neb nevěsta před námluvami aneb po námluvách spáchili?
326. Ze které strany bylo obyčejem, předběžně namlouvati? Kdo ohlašoval námluvy? Jakými slovy se to dělo? Jaká odpověď byla dána prostředníkovi? Jakých obřadů vůbec bylo při tom dbáno?
327. Kdo byl námluvám přítomen? Co říkal ženich, co rodiče obou stran, co nevěsta?
328. Jakým způsobem oslavovaly se námluvy? Jakou hostinu vystrojiti bylo obyčejem?
329. Jaký poměr nastal dle dřívějších obyčejů mezi příbuznými ženichovými a nevěstinými po námluvách?
330. Jak se chovali ženich a nevěsta před svatbou? Jak k nim ostatní chasa?
331. Jakou povinnost měli k snoubencům jejich kmotři?
332. Jaké přípravy děly se ke svatbě z obou stran?
333. Kdo objednával ohlášky?
334. Kdo volil družbu a tlampače? Jaký úkol měly tyto osoby?
— Co říkali, prosíme, aby se doslovně napsalo.
335. Dávali si ženich a nevěsta dary? Jaké? Dával ještě někdo druhý dary a jakého druhu bývaly?
336. Kdo zval hosty ke svatbě, jakými slovy a které osoby musily býti zvány? Zvaly obě strany?
337. Které dni bylo obyčejem voliti ke svatbě? Kolik dní trvala svatba? U koho bylo obyčejem svatbu odbývati?
338. Co se dělo, než se sešli svatebníci a co vše se chystalo?
339. Podávalo se občerstvení, než šli svatebčané do kostela a jaké?
340. Jak chovali se ženich a nevěsta než odešli do chrámu, jak rodiče? Jakým způsobem se loučili a jakým nevěsta se svými družkami? Jakými slovy se to dělo a co mluvil družba?
341. Jak bývala přistrojena nevěsta, jak ženich, jak družbové a droužky? Proč přivazovaly droužky družbům vyšíváné ručníky? Jaké bývaly na nich vzory? — Jest žádoucí, aby se takové ručníky pro výstavu získaly.

342. Čemu říká se svatební roucho?

343. Jak bývali ozdobeni koně, jak vůz nevěstin, jelo-li se do kostela? Nemá někdo starou čabraku s koně?

344. Jaké bývaly vůbec zvyky při svatbě? Jaké žerty tropit, jaké vtipy pronášet bylo obyčejem při svatbě a v jakém přestrojení? V přestrojení v koně a v bohďála? Nebylo těchto přestrojení více?

345. Jaké šprýmy provozovaly, co říkaly osoby takto přestrojené? — Jest žádoucnou seznati jména osob, které se v tomto přestrojování vyznají.

346. Co se dělo se strany obecenstva, když šla nevěsta do kostela a když se z něho vracela? Jak zalikovali? Čím? Co při tom říkali a zpívali a proč ji zalikovali?

347. Co vše se děje, když se nevěsta vrátí po oddavkách domů?

348. Co znamená koláč, který nevěsta dostává? Od koho? Jaký jest, jak se peče a jakým pečivem jest přizdoben? Proč ozdoben jest též kohoutky a jeleny? Jak se mu říká? Proč se prodává, a co se při tom říká? Kdo ho kupuje a jak? — Říkadla, prosíme, aby se napsala.

349. Jak sedí a sedávali svatebníci při stole? Kdo míval přednost?

350. Co se děje, či dělo, než započali jísti? Zpívá se před modlitbou aneb po ní? Jak a co?

351. V čem pozůstávala svatební hostina? V jakém pořádku přinášela se jídla, co při každém se říkalo? Kdy a co se zpívalo?

352. Kdy a jak přicházela kuchařka, co činila a říkala?

353. Čím házela po sobě mládež a proč? Co to znamenalo? Jaké zpěvy se zpívaly?

354. Házelo se též mládeži z vozů na rvač? A kdy?

355. Co činila nevěsta, aby mohla dobře vládnouti s mužem?

356. Neměla-li nevěsta rodičů, kdo je zastával?

357. Co znamenalo čepení, kdo ho vykonával a kde? A co se při tom říkalo neb zpívalo?

358. Nepřinášel se u Vás ke svatbě také kohout?

359. Jak se loučila nevěsta, když ji odváděl ženich do svého domu, jak ji tam vítala tchyně a tchán?

360. Jakou výbavu a jaké věno dostávala nevěsta a jaký podíl ženich, když se do hospodářství přiženil a jak tam byl vítán?

361. Dle jakého poměru ustanovovalo se věno nevěstino? Shodovalo se s podílem bratrů její?

362. Kdy bylo zavedeno uzavírati písemní smlouvy svatební? Má někdo takovou starou smlouvu svatební, neb jinou starou smlouvu neb listinu?

363. Co říkali lidé, když si starý bral mladé děvče, aneb když si starší žena na př. vdova vzala mladého chasníka?

364. Jak pohlíželi lidé dříve na staré panny, jaká pořekadla o nich znáte?

365. Jak pohlíželo se na staré mládence, co o nich lid říkal?

366. Bývalo dříve obyčejem, aby se vdova opětně provdala, aneb aby se vdovec oženil?

467. Jak soudil lid o tom, když opětně vstupovali do stavu manželského?

368. Co z toho pocházelo, když v rodině byly děti různu otcem aneb různu matkou?

369. Jaký pojem měl lid o macoše? Co říkal, dělala-li dítkám nevlastním zle?

370. Co soudil lid o otčím, který zkracoval majetek a zanedbával výchovu dítek nevlastních?

371. Jak choval se lid k cizoložnici a jak bylo obyčejem ji trestati?

372. Jak soudil lid vůbec o nevěře manželské?

373. Bývaly takové případy časté?

374. Co říkali tomu lidé, oblíbil-li si chasník Moravan Němku a naopak?

375. Jak chovalo a chová se obyvatelstvo německé dědiny, při-
ženi-li se tam moravský synek a jak slovanské obyvatelstvo, přižení-li
se mezi ně Němec?

376. Jak daří se českému děvčeti, provdá-li se do německé osady
a jak Němkyni, provdá-li se do osady české?

377. Jakou úctu požívali dříve staří lidé v osadě?

378. Jak jevila se přichylnost a láska příslušníků k rodné usedlosti
a k dědině?

379. Jak jeví se nyní?

380. Jaké písně znáte o vlasti, o rodné dědině a rodné usedlosti
či chalupě a jaká pořekadla? — Žádoucnou, aby u písní napsal někdo
též notu či nápěv?

381. Má někdo starou knihu, starý kancionál psaný neb tištěný,
aneb tak zvané celoroční písničky s notami či bez not?

382. Zná někdo světskou starodávnou písničku aneb starodávný
tanec? Jak, kdy a kde se dříve tančilo? Zpívalo se při každém tanci?

383. Jakých pořekadel, přísloví, průpovědí užívá se u vás za všeli-
kých případností a okolností? (Nutno, aby toho druhu výpovědi napsány
byly přesně tak, jak je lid říká, t. j. v patřičném dialektu, jako po-
vídky a pověsti).

384. Jak se pozdravovali lidé za dřívějších časů?

385. Komu příslušelo pozdraviti předem?

386. Kterými slovy pozdravovali se z rána, v poledne, na večer,
když šli do kostela, když přicházeli z kostela, když se rozžehlo světlo,
když se šlo do práce, při práci, jak při jídle atd.?

387. Kdy smekali mužští klobouk aneb čepici?

388. Co znamenalo, když si podávali ruce při setkání, při pří-
chodu aneb odchodu atd.?

389. Kdo komu ruku podával!

390. Co vyznamenávalo se slovem beseda? Kdo chodil na ni? Kdy
se na ni chodilo a proč? Co se tam mluvilo a dělalo? Podával se pouze
chléb aneb také jiná jídla?

391. Co se říkalo, když se podával příchozím chléb?

392. Jaké zábavné schůze mívala chasa?

393. Jaké společné hry prováděla?

394. Nebyly mezi nimi též takové, kde ukazovala svou sílu a
pružnost těla?

395. Co znamenal kosírek?

396. Prováděla mládež také nějaké umělé pokusy ve vodě aneb
hry na ledě?

397. Jaké bývaly dříve brusle? Z čeho je robili než bylo známo železo?

398. Co byly koštěnice? Jak vypadaly, užívá se jich ještě někde?

399. Jak baví se nyní chasa na venkově? Jaké hry provádí?

400. Proč si říkali sousedé strejčku, kmotře, tetičko, kmotřenko,
aniž byli mnohdy mezi sebou spříznění aneb svazkem kmotrovs ví vázání?

401. Jaký podíl brali občané, když někdo v obci onemocněl? Navštěvovali ho pouze aneb pomáhali něčím? Neposýlali pokrmů, když byla hospodyně nemocna?

402. Jak se chovali, když potkalo někoho neštěstí požárem, povodní, krupobitím aneb úmrtím?

403. Jak se chovaly sousední obce, když některá obec vyhořela, aneb když ji stihlo jiné neštěstí?

404. Jaké opatření bývalo od ohně a jakým způsobem se hasilo?

405. Co se říkalo, když se přijímal domácí mezi sousedy a co, když někdo z cizí obce?

406. Jakým způsobem bylo postaráno o chudinu, o žebráky, o velké mrzáky, blbce, slepce aneb choromyslné?

407. Jakým obyčejem se spravovali, pokud se týče práva domovského? Jakým způsobem přijímali do obce?

408. Víte něco o tom, jak Vaše osada vznikla? Která stavení a které rodiny jsou v ní nejstarší?

409. Odkud má své jméno?

410. Nemají některé části Vaší osady svá zvláštní jména? A jaká? Co znamenají ta jména?

411. Nepřipomínají některá bývalou združenou rodinu aneb větší hospodářství, které se vyzorúdívalo slovem zádruga či zádruha?

412. Víte něco o zádruze?

413. Neupamatovává Vás nic na bývalý společný život našich předkův?

414. Co vyzorúdíváte slovem svojina?

415. Co vypravuje lid o tom, kdo obec spravoval či řídil?

416. Jak nazývali se představení? Jaká práva a povinnosti měli?

417. Co byla hromada? Kdy se scházívála a o čem se v ní jednávalo?

418. Býval v obci obecní písař? A kdo obyčejně?

419. Co víte o obecních truhlách? Proč se jim říkalo „bída“? Proč stávaly vždy v pravém rohu naproti dveřím?

420. Co bývalo a co jest v nich nyní? Je u někoho taková truhlice uchována? Jak vypadá? Jest malována?

421. Měla obec svou pečeť?

422. Kdo má starou obecní pečeť?

423. Co víte o rychtářích?

424. Co byl pudmistr?

425. Kdo je volil a v jakém poměru byli k vrchnosti?

426. Jakou pravomoc měli v obci rychtáři a jakou pudmistři?

427. Jaký pořádek byl v obci, než nastaly vrchnosti, patrimoniální úřady?

428. Co povídá lid o tom, kdy nastaly patrimoniální úřady a jak působily?

429. Jak provozovala se u Vás robota?

430. Co se vyzorúdívalo tovarychem?

431. Kdo na ně rozkazoval?

432. Kdy nastaly kontribučenské sýpky a jaké opatření bylo pro čas nedostatku než nastaly?

433. Jak bylo postaráno o veřejnou bezpečnost?

434. Jak byl lid trestán pro rozličné přestupky?

435. Jakých nástrojů se užívalo ke trestům mimo lavici, trdlici, pouta?

436. Nezachoval se někde takový nástroj? Je-li, budiž nakreslen a pokud možno i pro výstavu získán.

437. Kdo opravoval veřejné cesty?
438. Jakým způsobem brali dřívě na vojnu?
439. Kdo vybíral daně? Neodváděly se také obilím?
440. Kdo vedl náklad na opravu kostela a školy? A jakým způsobem?
441. Kdo byl oprávněn rybníkářství provozovati?
442. Jaké povinnosti měli rybníkáři, jak chytali ryby?
443. Jaké zvyky byly při lovení ryb?
444. Neznáte žádné rybníkářské písně neb pověsti?
445. Jaké postavení měl obecní kovář? Co se o něm a jeho řemesle říkalo?
446. Kde stávala stará kovářna? Jak vypadala? Co se v ní dělo mimo práci?
447. Jaké znáte písně a pověsti o kovářích?
448. Proč se říká „kovál“?
449. Jak se jmenovalo náčiní kovářské?
450. Měla obec svého koláře, sedláře?
451. Jaký rozdíl byl mezi kolářem a kovářem, pokud se týče činnosti vedlejší?
452. Jakými nástroji pracoval?
453. Jaké povolání míval hlasný či ponocný?
454. Jaké písně zpíval? Jakou zbraní byl opatřen? Jakým nástrojem ohlašoval noční hodiny? Troubou či píšťalou? Zachovala se v obci stará taková zbraň aneb takový nástroj? U koho?
455. Nebyla v obci mimo hlasného ještě hlídka, kterou vykonávali občané pořadem sami? Dle jakého pořádku chodili na hlídku a jak byli ozbrojeni?
456. Kdo hlídal polnosti? Kdo vinohrady?
457. Jaký měl význam v obci pastýř? Na jak dlouho se ustanovoval a jaké služné měl od obce a co dostával od sousedů?
458. Jaké povinnosti měl pastýř? Co se povídá o tom, čemu všemu rozuměl? Jaké totiž nemoci dobytek léčil a kterak?
459. Neléčil také lidi? V jakých případech a jakými prostředky? Pověrečným (sympatickým) způsobem, či kořením všelikým? (Způsob sympatický, prosíme, aby se zjistil doslovně a rostliny léčivé aby se vyjmenovaly).
460. Jak říkalo se biči pastýřskému? Neměl tajnou moc? Jakou měl rukověť? Byla-li vykládána aneb jinak ozdobena a kdo ji pracoval?
461. Nemá někdo v obci takový pastýřský bič?
462. Co činil a říkal pastýř a co hospodyně, když dobytek z jara poprvé ven vyháněl?
463. Co činil pastýř o štědrém večeru, co na sv. Štěpána?
464. Neuctívali obecní pastýři také sv. Dimitrije?
465. Jak vypadala pastoušská? Kde stávala?
466. Jaké povolání měl hrobař?
467. Neměl vedle povinností hřbitovních ještě nějaké jiné? Nebyl zároveň zvoníkem? Nežádalo se od něho, aby pozoroval, co se na hřbitově děje ve dne i v noci?
468. Byl výtazný, pohodný (ras) ve službě obce?
469. Čím se zaměstnával? Rozuměl léčení a jakými prostředky léčil? Sympatickými, kořením aneb také jinými léky?
470. Jaké postavení zaujímal v obci, jmenovitě byl-li zároveň katem?
471. Nebývala též babička dřívě, již jako nyní v obci ustanovena?

472. Jakou prací živili se naši předci vedle polního hospodářství? Jaká řemesla provozovali nejdříve a která později? Která řemesla jsou na Moravě nejstarší?

473. Co víte o hrnčích? Jaké mívali nástroje, než přišlo hrnčírské kolo? Jaké nádoby robili za dřívějších dob? Kdo učil naše lidi robiti hrnce? Čím dělali a dělají hrnčíři do hrnců vzory, dořčky, čárky, žlábky a t. d.

474. Má někdo v obci starý hrnec, mísu, džbán, kuthan, rendlík atp.?

475. Nenalezli se u Vás nějaké popelnice? Mají podobu s některými nynějšími nádobami?

476. Jakými nástroji pracovali dříve krejčí, ševci, stoláři, koláři, sedláři, koželuzi, zámečníci, zedníci atd?

477. Jak se tyto nástroje původně nazývaly?

478. Jaké pohádky znáte o všelikých řemeslnících?

479. Co víte o kamenných nástrojích?

480. Nepěstovala se u Vás před časy nějaká živnost jako na př. rohařství, faifkařství aneb jiná zvláště pilně?

481. Jak mlelo se původně obilí?

482. Má někdo starý ruční mlýnek?

483. Co víte o mlýnech povětrných a co o vodních? Kdy as začaly? Jak byly zařízeny? Jak nazývají se všechny jednotlivé jejich části a nástroje?

484. K čemu byla šalanda? Co se tam povídalo, vykládalo, jaké hádanky se tam dávaly? Zpívalo se tam také?

485. Co byl prášek?

486. Co krajánek?

487. Jaké živnostenské řády byly u Vás, než nastaly cechy?

488. Co víte o řádech cechovních?

489. Jaký význam měli t. zv. tovaryši a učňové při řemeslech?

490. Co byl mistrovský kus?

491. Jak se dělo vypovídání tovaryše?

492. Jaké měli tovaryši zaopatření, jaké bydlisko a jaký plat při rozličných řemeslech?

493. Jaké povinnosti měl učeň?

494. Co byl tak zv. vandr? Co t. zv. herberk?

495. Jaké zvyky měli ti kteří řemeslníci, než začali pracovati zejména zedníci než začali základy klášť, jaké, když dospěla stavba na roveň? Co říkali, co zpívali?

496. Odkud se vzalo řemeslo tkalcovské?

497. Kdo připravoval tkalcům přízi lněnou, konopnou a vlněnou?

498. Kde a jak bílilo se plátno?

499. Jak vzniklo řemeslo barvířské?

500. Kde, ve kterých místech byla některá řemesla zvláště provozována?

501. Co vypravuje si lid o tom, proč se některé obce nazývají Kožušany a Kožušice, Bělidla, Stříbrnice a Zlatnice, Čertoryje, Loděnice, Rudice, Žernoseky, Štítovice a Štítary, Kudlovice, Cetorady (cety, cetky, plíšky, raditi tolik co dělati), Voděřady, Halenkovice, Košice atd.?

502. Co vypravuje lid o kovkopech? O havířích? Jak pracovali, pokud nebylo strojů?

503. Nevíte nic o tom, kdo naučil Moravany kovolitectví? Neznáte o tom nějakou pověst neb pohádku?

504. Jaké nářadí, náčiní a nástroje robívali z kovů? Nezachovaly se u Vás některé?
505. Nemáte staré cínové, měděné, zlaté neb stříbrné věci? — Kde jsou nějaké, jest žádoucí, aby se pro výstavu získaly.
506. Co víte o puškařství?
507. Jak honíval lid zvěř, pokud nebylo pušek? Čím je chytal?
- Čím zabíjel?
508. Víte, co je lasso?
-
509. Jak se sprostředkoval obchod, než byly trhy a než se ho ujali židé?
510. Byly také překupníci?
511. Co byli dohazovači?
512. Jak si pomáhali lidé, když byli v peněžní nouzi, než si vypůjčovali ze sirotčích a kostelních peněz?
513. Máte u Vás záložnu? Od které doby a kdo ji založil?
- Jak působí?
514. Koho pokládal lid za lichváře?
515. Jaké opatření bylo na venkově, pokud se týče lékaře, než byli lékaři ustanovováni vrchnostmi a z kontribučních fondů placeni?
516. Jak bylo postaráno o pocestné než nastaly hospody?
517. Kdy nastaly panské pivovary a palírny?
518. Kdy přišla u Vás kořalka do zvyku a jaké to má následky?
519. Jaký průmysl provozuje se u Vás nyní vůbec?
520. Jsou u Vás též nějaké továrny? Jaké?
521. Kdy vznikly a kdo je zakládal?
522. Jakou změnu pozorujete v obci v každém ohledu od těch dob, co se u Vás továrnictví provozuje?
523. Jaké školy u Vás byly a jaké jsou nyní?
524. Jaké jsou u Vás spolky dobročinné, politické neb zábavné?
525. Od které doby? Kdo je založil a jak působí?
-
526. Jak připravovali se dříve lidé na smrt?
527. Jaký obyčej byl, když ležel otec hospodář aneb matka na smrtelné posteli?
528. Jaké pořízení činili nemocní a jakého zaopatření se jím dostalo?
529. Nevíte, dělala-li se poslední vůle v dřívějších dobách jiným způsobem než nyní?
530. Jak loučili se umírající rodiče se svými dětmi i příbuznými a známými? Jaká napomenutí dávali dětem? Jakými slovy udělovali jim požehnání?
531. Co dávali umírajícímu pod hlavu? Čím ho zakrývali?
532. Co činili, když dlouho umřítí nemohl? Jaké rady udíleli v té příčině známí a příbuzní?
533. Jaký význam měla při umírání hromnička? K jakému účelu stavěla se nádoba se svěcenou vodou k mrtvole?
534. Co dělo se s mrtvolou?
535. Dle jakých známek poznávalo se, že umírající skutečně skoná, aby nebyl za živa pochován?
536. Jak brzy po skonání pochovávatí bylo obyčejem, než nastalo nynější nařízení, pochovávatí třetího dne?
537. Kam se kladla mrtvola než přišla do rakev?
538. Jaká rakev byla pro ženaté, jaká pro svobodné?

539. Jak oblékali nebožtíky? Co jim dávali do rakve pod hlavu?
540. Jaké dárky dávali jim do rakve na př. křížek, obrázky atd.?
541. Co se dělo před ukládáním nebožtíka do rakve?
542. Kdy zatlouká se rakev a jak se loučí a loučila rodina a známi s nebožtíkem před zatloukáním rakve?
543. Kdo nosil ženaté a kdo svobodné? Jak byli oblečeni? Komu se rozdával rozmaryn a proč?
544. Kdo zpíval žalozpěvy (uaříkání) a jaké? — Jest velice žádoucnou, aby se napsaly i s notami?
545. Co se dělo na hřbitově, co doma po pohřbu?
546. Bylo všude zvykem hostit účastníky pohřbu a které? Čím se hostili? — Udejte zevrubně pokrmy. Zpívalo se při tom a co se říkalo? Ve kterém případě se tančilo a kde?
547. Co říká lid o smrti? Jak si ji představuje?
548. Co si myslí o duši? Kam přijde?
549. Mívají lidé tušení, že někdo brzy zemře? A jaké? Jak se jeví? Dávají umírající nepřítomným znamení?
550. Mívají umírající vidění?
551. Zjevují se po smrti? Proč a kdy?
552. Co myslili lidé, že se děje s nebožtíkem první noc v hrobě?
Co činí jeho dušička?
553. Co myslili, že stane se s tělem nebožtíkovým za rok, za deset let, za sto let?
554. Jak se starali o dušičku nebožtíkovu? Jak jevíli úctu k nebožtíkovi a zachovávali památku jeho v prvním roce a pak po celé živobyťi?
555. Co se dělo se šatstvem a oblíbenými věcmi nebožtíkovými?
556. Jak se zatlačují oči nebožtíkovi? Co se říká, když zůstanou otevřeny?
557. Jaké zvyky bývaly, když odumřel hospodářství hospodář a co činili čeledínové?
558. Jaké bývaly dříve hřbitovy, kde stávaly? Bývaly vždy ohraženy a jak?
559. Jak byly upraveny hroby?
560. Jaké památníky stavěli nebožtíkům? Bývaly to kříže dřevěné, kamenné, železné, zejména kované? (Je-li někde kovaný kříž, budiž zachován a pro výstavu okreslen).
561. Kdy začali stavěti lité kříže? Jakými barvami byly dřevěné kříže natřeny?
562. Jaké nápisy se dávaly? (Významné budtež laskavě opisovány).
563. Co vypravuje si lid o tom, jak pohané pohřbívali své mrtvé? Kam je pohřbívali? Našli se někde zbytky?
564. Co víte jinak o starých hřbitovech a hřbitovech vůbec? Co se povídá, že se tam děje v jistou hodinu noční? Aneb v některé dni v roce zvláště?
565. Jakou povinnost ukládal obyčej matce, zemřelo-li jí dítě v nedělích, pokud ho kojila a jakou, když zemřelo později?
566. Co myslili, kam se poděje dušička dítěte nekřtěného?
567. Jak pohlíželi na samovrahy?
568. Kam je pochovávali, jak je pochovávali a jaká opatření činili, aby po smrti neškodili?
569. Nebyla taková opatření také při některých jiných osobách?
570. Co se vypravovalo o šibenicích?

571. Proč vyhýbal se lid noční dobou místům, kde šibenice stála?
572. Proč hleděli se lidé dopídit něčeho z oběšenice?
573. Víte co je mandragora? Neznáte o ní nějaké pověsti?
574. Komu říká lid mandragora?
-
575. Jaké pověsti vypravuje lid o povstání světa?
576. Co se říká o nebi a peklu?
577. Jakou moc dával lid slunci a měsíci?
578. Co se říká o blesku, větru, vichřici?
579. Co jest meluzina? Jaké pohádky o ní znáte?
580. Co vše vypravuje lid o bromu?
581. Co o Perunovi?
582. Nevíte nic o Svantovítovi či Svatovítovi?
583. O Saturnovi?
584. Co víte o hvězdách? Jak se jmenují a jakou moc mají?
585. Co víte o vodě a dešti? Jaké jsou o nich pověsti a pořekadla?
586. Co vypravuje si lid o rose? K čemu se jí užívalo?
587. Co se říká o ledu, sněhu a mrazu?
588. Co jest náva?
589. Co víte o božích mukách? Co pod nimi bývá? Proč se stavěly a na jakých místech?
590. Co o posvátných studánkách, zdravých vodách a jiných zázračných místech?
591. Není u Vás stará kaplička? Co se ní říká? Komu jest zasvěcena? Jest omalovaná a jak?
592. Jaké pověsti vypravují se u Vás o starých hradech a propadlých městech?
593. Co víte o hradiskách? Co o některých mohylách? Nejsou u Vás žádné?
594. Nevykopali se u Vás kosti a při nich popelnice aneb některé kovové předměty? Kam se poděly? Co o tom říká lid, jak se tam takové předměty dostaly?
595. Nevypravuje se ve Vašem okolí o nějakém bývalém klášteře aneb o poustevně a poustevnících a co?
596. Nemají u Vás některé lesy aneb jejich části, některá pole, skály, jeskyně, cesty, rybníky, studánky, některé stromy neb kameny svá zvláštní jména?
597. Co vypravuje o tom lid, proč se tak nazývají?
598. Co vypravuje lid o pokladech? Kdo je střehl a jak a kdy se mohou vyzvednouti?
599. Jaké pověsti vypravují se o tom, jak jsme Slované přišli na Moravu, odkud a kdy?
600. Kdo zde byl před námi? Jak vše bylo, než přišli ssv. Cyrill a Methoděj?
601. Co říká lid o malých nizounkých kamenných křížích? Kdo je stavěl a proč? Jest ve Vašem okolí takový?
602. Jaké bohy měli naši předkové? Co vypravuje o nich lid?
603. Co víte o Mařeně, Moreně či Moraně? Zná někdo o ní říkání neb píseň? Jak ji strojili, co s ní dělali a kdy?
604. Co jest Danae?
605. Co jest Helo, Lada?
606. Proč se říká, to je Diana? Odkud má lid ta jména?

607. Víte něco o Vesně? Kdo to byl?
608. O želmanu?
609. Co víte o zlaté babě? Co o železné babě, ježibabě a babě vůbec? Neznáte o ní nějaké pohádky?
610. Čemu říká lid kamenná baba a co představuje?
611. Co víte o svaté nedělce?
612. Co víte o polednici a klekanici?
613. Co vypravuje se vše o smrti? Co o Perechtovi? Jaké pověsti neb povídky?
614. Kdy, a jak se tančilo při písni: „Hořela lipka hořela?“
615. Jak se hrálo na kamenný a na kožený most? Co se při tom zpívalo?
616. Co zpívalo se při hře na Helišku?
617. Znáte slovo Heliga?
618. Co víte o dracích?
619. Jaké pověsti znáte o kozlu? Proč se říká, že se ho krejčí bál?
620. Slyšeli jste něco o luďkách neb grabech? Jaké pověsti neb povídky o nich se vypravují?
621. Co víte o pidimužících? Co o lesních pannách neb ženkách?
622. Co víte o ohnivých mužích?
623. Co o vodních pannách? Co činily a jakou měli moc?
624. Co o obrech a jiných zvláštních bytostech?
625. Jaké pověsti vůbec u Vás se vypravují? Napište je pokud možno doslovně, jak je lid vypravuje?
-
626. Co víte o strašidlech? Jaké jsou strašidla? Jak vypadají? Kde se objevují? Viděl je někdo? Jaké pohádky znáte o nich? (Všechny buďtež napsány).
627. Co jsou bludičky aneb světlušky? Kdy se objevují a co o nich myslí a vypravuje lid?
628. Co je skřítek? Kde se objevuje, jak vypadá? Odkud přichází? Co víte o něm?
629. Co znamená, řekne li se, „že má skřítko?“
630. Co jest hasrman (vodník)? Co o něm víte? Kdy a jak se objevuje a co činí? Napište všechny pohádky, které o něm znáte).
631. Co všechno se vypravuje o čertu? Jak vypadal, kdy přicházel, co všechno spáchal? Jaké nehody míval? Jaké památky nám po něm zůstaly, na př. kde zeď nedostavěl, kde kopec nesnesl, jak se založil?
632. Jaké jiné stopy po sobě zanechal?
633. Neznáte žádné čertovy kameny a čertovy stopy? Proč se jim tak říká? (Jest žádoucí, aby se každé místo naznačilo, které nese jméno čertovo a každá povídka o čertu aby se napsala).
634. Je rozdíl mezi čertem a ďáblem? Co víte o diblíku? Komu říkali, že je ďáblem posedlý?
635. Komu říká lid vlkodlak? Co se o něm vypravuje?
636. Jaké pohádky znáte o psu, kočce, králíku, huse a kachně?
637. Co zvláště vypravuje si lid o kohoutu?
638. Co víte o černé slepici?
639. Co o holubech, o vlašťovičkách?
640. Jaké pověsti a pohádky jsou o slavičku, hrdličce, kosu, o sově, strace, vraně, havranu, čápu, vrabčíku atd.?
641. Co vypravuje lid o kukačce?
642. Jak pohlíží lid na netopýry, letopěře?

643. Jak na kulicha či sejčka? Co o něm vypravuje?
644. Co vypravuje lid o žabách?
645. Co o hadech, štírech (štourách), o žízalách, pavoucích a jiných pod. zvířatech?
646. Co víte o domácím hadu?
647. Co o hadu s korunkou?
648. Co vypravuje lid o housenkách i jiném hmyzu?
649. Co o mravencích?
650. Co říká se o jezevci, o srnách, jelenech, i podob. takových zvířatech?
651. Jaké pohádky vypravují se o nich i o myši, syslu, lasyče, kuně?
652. Jaké pohádky znáte mimo zde jmenované? Na př. také o zlých a dobrých lidech, dětech atd. atd.? Napište všechny, jak jste je slyšeli vypravovat.
-
653. Co činil lid, když z rána poprvé z domu vykročil, čeho dbal a v jaké pověry věřil?
654. Jaké pověry měl při práci, zvláště když se mu nedařila, na př. ke svatbě?
655. Kterým kamenům připisuje lid léčivou moc? Znáte mimo hromový a kámen vlašovičnický ještě jiné?
656. Odkud pochází hromový kámen, jak a kde se nalézá? Odkud má léčivou moc? Jak se pozná? Kdo ho shazuje a kam padne?
657. Co víte o kamenu laštovičnicku?
658. Jaké nemoci se léčily způsobem pověrečným? V čem to léčení pozůstávalo? Říkali něco, modlili se, aneb co vůbec při tom dělali?
659. Jakých pověrečných obyčejů dbalo se na štědrý večer, na večer před novým rokem, na sv. tři krále, a jiné významné dni v roce jako je velký pátek, bílá sobota, na sv. Filipa a Jakuba, sv. Jana atd. atd.?
660. Jakých pověrečných prostředků užívali při pěstování dobytka, aby na př. kráva hodně dojila, aby slepice hojně nesly, aby uchránily dobytek od všelikého úrazu?
661. Co dělali, aby se úroda zdařila, aby studně hojnost měla dobré vody atd. atd.?
662. Proč zakrývali studně při zatmění slunce?
663. Jaké pověry slučovaly se zatměním slunce?
664. Jaké se zatměním měsíce?
665. Co říkali, když objevila se na nebi vlasatice či nějaká kometa?
666. Co když bylo viděti severní zář?
667. Co když měl měsíc kruh (dvůr), aneb když slunce příliš ohnivě zapadalo atd. atd.?
668. V jaké pověry se věřilo při svatbě, na př. když se nevěsta smála aneb příliš plakala? Když přšelo, když potkali svatebníci pohřeb a t. d. a t. d.?
669. V jaké pověry věřil lid při narození dítěte a za všech možných jiných příležitostí?
670. Jaké pověry slučoval lid se zuby?
671. Jakou důležitost přikládal lid snům? Jak je vykládal?
672. Co činí lid, když na jaře poprvé zahřmí?
673. Jaký vliv to má na některé rostliny?
674. Co říká lid, když se valí mračna?
675. Co činí před bouří, při ní a po ní?

676. Jak chrání se od krupobití?

677. Co činí lid, když prší v den 1. máje? Jest žádoucnó, aby se vše napsalo, v co lid věřil a jakými pověrami spravoval se ve všech možných případnostech života.

678. Neznáte též nějaká tajuplná říkání jako je na př.: *sator arepo tenet opera rotas*? Nevíte kdy bylo toho užíváno a proč?

679. Co víte o kouzlech a čárech?

680. Komu říkal lid čarodějnice?

681. Co víte o čarodějnicích? Jak je poznali, po čem?

682. Co vypravuje lid o tom, jak čarovaly? Čím, slovy neb říkáním, či i jinými předměty? Které to byly? Komu čarovaly, lidem, dobytku a čemu ještě? (Způsob čarování budiž zjištěn i předměty k čarování užívané, pokud možno, pro výstavu získány.)

683. Kdy provozovaly čarodějnice hlavně své reje a kde odbývaly své schůze? Víte nějaké pohádky o čarodějnicích? (Napište je doslovně, jak je lid vypravuje.)

684. Co víte o čarodějích? Co se o nich vykládá? Byli také pro čarodějství trestáni neb pálení? Nevpravuje se v obci o nějakém místě, kde se pálení takové dělo?

685. Nebyli čarodějové a čarodějnice různého druhu?

686. Kde bydlívali a kde upravovali své prostředky k čarování?

687. Jaký rozdíl byl mezi čarodějníkem a kouzelníkem?

688. Čemu říkal lid kouzlo a co byly čáry?

689. Co vypravuje lid o cikánech? Jak čarují?

690. Co víte o planetě?

691. Co o hadačích, zaříkačích, vykladačích karet? Věřil jim lid?

692. Co vrozumíval lid slovem černokněžník? Co o černokněžnicích vypravoval? Čemu že rozuměli, co uměli, co činili a kde přebývali?

693. Zacházeli také s kovem? Odkud ho brali?

694. Odkud měli kovové peníze, které střehli a lidem dávali?

695. Komu říkal lid písmář či písmák? Neměl v starších dobách nic společného s černokněžníkem?

696. Jak čarovala a čarují děvčata chlapcům a chlapci děvčatům?

697. Co znamená „ona mi udělala?“

698. Které rostliny děvčata hledala a hledají, aby si ženicha namluvila? A co činil a činí chasník, aby se děvčeti zalíbil? Jakých kouzel užívali? Které rostlince říká se „laskavec?“

699. Ke komu chodívali a chodí chlapci a děvčata na radu v záležitostech lásky?

700. Co znamená, dostane-li děvče od chasníka aneb chasník od děvčete tu kterou květinu či voničku? Jaký význam měla různá kvítka na př. šípek, karafiát (hřebíček) atd? Co to značilo, když postavil chasník děvčeti májku?

Odpovědi na jednotlivé tyto otázky buďtež laskavě opatřeny číslem otázky, která se zodpovídává i zaslány, pokud možno brzy, buď výboru vlast. muzejního spolku v Olomouci aneb redakci „Domácí Hospodyně.“

Tiskem národní knihtiskárny Kramáře a Procházky v Olomouci.
